

Folketingets Erhvervsudvalg

ERHVERVS MINISTEREN

6. februar 2024

Besvarelse af spørgsmål 1 til L94 - lovforslag om ændring af hvidvask-loven (Nedsættelse af kontantforbudsgrænsen) den 24. januar 2024 efter ønske fra Katrine Robsøe (RV).

ERHVERVS MINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Spørgsmål:

Ministeren bedes uddybe sine bemærkninger til udtalelsen fra Den Europæiske Centralbank om udfasningen af den danske 1.000-kroneseddel og nedsættelsen af kontantforbudsgrænsen, jf. bilag 4, og specifikt redegøre for sine overvejelser omkring hver enkelt af de forbehold, som ECB anfører omkring nedsættelse af kontantforbudsgrænsen i udtalelsens pkt. 3.5-3.20.

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
EAN nr. 5798000026001
em@em.dk
www.em.dk

Svar:

Kontantforbuddet begrænser, hvor store summer af kontanter den enkelte kan anvende ved køb i detailhandlen. Derved bliver det vanskeligere for de kriminelle at omsætte deres udbytte fra kriminalitet, hvad enten det drejer sig om stjålne eller sorte penge eller kontanter, der på anden måde hidrører fra kriminalitet, til varer med høj og blivende værdi, som eksempelvis smykker, ure eller kunst.

Jeg har til brug for besvarelse af dette spørgsmål også indhentet bemærkninger fra Justitsministeriet, som har været i dialog med Rigspolitiet hhv. National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK). Justitsministeriets bemærkninger fremgår af bilag 1.

ECB anerkender i høringssvaret (pkt. 3.16), at bekæmpelse af hvidvask af penge generelt udgør et offentligt hensyn, der kan begrunde begrænsning af kontanters anvendelighed.

Lovforslaget har ikke i øvrigt til formål at afskaffe kontanter som lovligt betalingsmiddel i Danmark. Nationalbanken planlægger således at udstede en ny seddelserie indenfor en kortere årrække. I Danmark er det desuden en pligt for detailhandlen til at modtage kontanter, mens det i andre lande er frivilligt for butikkerne m.v. om de vil modtage kontanter. ECB anerkender også i høringssvaret (pkt. 3.14), at lovforslaget hverken retligt eller faktisk afskaffer pengesedler i Danmark.

ECB anfører i høringssvaret (pkt. 3.7 - 3.13), at hvis Danmark måtte op-hæve sin status som undtaget af det europæiske samarbejde om euroen, så vil lovforslaget udgøre en begrænsning af eurosedlens status som lovligt betalingsmiddel. ECB gennemgår i pkt. 3.8 - 3.13 praksis fra bl.a. EU dom-stolen om medlemsstaternes muligheder og begrænsninger for at begræn-ses euroens anvendelighed som betalingsmiddel. I forlængelse heraf skal det understreges, at lovforslaget ikke vedrører – eller i øvrigt på nogen måde berører – Danmarks undtagelse fra det europæiske samarbejde om euroen. ECB anerkender i høringssvaret (pkt. 3.14), at lovforslaget ikke ændrer de retlige rammer for anvendelsen af euroen som betalingsmiddel i Danmark.

ECB sætter i sit høringssvar (pkt. 3.16-3.20) spørgsmål ved, om lovforsla-get kan anses for at stå i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, og der-med om løsningen er proportional. ECB peger i den sammenhæng på, at der i forbindelse med de to tidligere nedsættelser af kontantforbudsgrænsen i 2013 og 2020 ikke er foretaget en vurdering af, hvilken indvirkning og konsekvenser nedsættelserne har haft. ECB bemærker desuden, at der bør være en drøftelse af eventuelle alternativer til den foreslåede nedsættelse, f.eks. at nedsættelsen af kontantgrænsen alene gælder for kontantbetalinger foretaget med 1.000-kronesedler.

Det skal i forhold til ECBs høringssvar på disse punkter indledningsvist bemærkes, at høringssvaret, herunder vurderingen af kontanternes rolle i samfundet, baserer sig på ECBs analyser af kontanternes betydning i euro-området. Overvejelserne bag det fremsatte lovforslag baserer sig på de ak-tuelle forhold og analyser heraf i Danmark. Det følger af Nationalbankens rapport fra 2023, at kontanter de seneste årtier haft en faldende betydning for borgere og virksomheder i Danmark, og kun 11 pct. af betalingerne i fysisk handel blev foretaget med kontanter i 2023. Derfor er det vurderin-gen, at nedsættelse af kontantforbudsgrænsen ikke generelt vil være ind-gribende over for danske borgere med helt almindelige beholdninger af le-gitime kontanter, netop fordi kontanter har mindre betydning i det danske betalingssystem end andre steder i Europa.

Endvidere skal det bemærkes, at lovforslaget hverken retlig eller faktisk afskaffer pengesedler i Danmark eller muligheden for at foretage betalinger med kontanter. Lovændringen søger derimod at begrænse risikoen for hvidvask gennem anvendelse af kontanter i detailhandlen samtidig med, at det fortsat er muligt at foretage legitime betalinger med kontanter for op til 14.999 kr. for et køb. Lovforslaget er således udtryk for en balance mellem disse to hensyn. ECB anerkender desuden i høringssvaret (pkt. 3.19), at der generelt i Danmark findes andre lovlige betalingsmidler, som har samme fordel som kontanter.

Til ECBs bemærkning om effektmåling af lovforslaget ved at se på de tidligere nedsættelser af kontantbeløbet, skal det bemærkes, at de tidligere beløbsnedsættelser i henholdsvis 2013 og 2021 var væsentlige større, end det foreslås nu. I 2013 blev kontantforbuddet således nedsat fra 100.000 kr. til 50.000 kr., og i 2021 blev grænsen yderligere sat ned til 20.000 kr. Dertil kommer, at kontanter som nævnt ovenfor løbende har fået mindre betydning for borgerenes betalinger i Danmark. Effekterne ville derfor være svære at sammenligne, selv hvis kvantitative effektanalyser var gennemført efter de to seneste nedsættelser.

Selvom omfanget af brugen af kontanter generelt er faldende i det danske samfund, er risikoen for hvidvask og finansiering af terrorisme ved kontantbetalinger fortsat høj, uanset hvilken værdi de pågældende pengesedler måtte have. Derfor foreslås nedsættelsen af kontantforbuddet at gælde for alle køb på 15.000 kr. eller derover, uanset hvilken seddelværdi der anvendes. Et forslag om kun at nedsætte kontantforbuddet for kontantbetalinger foretaget med 1.000-kronesedler vil ikke til fulde varetage det formål om bekæmpelse af hvidvask, der ønskes opnået ved at nedsætte beløbsgrænsen. I den forbindelse henvises der til Rigspolitiets bemærkninger om kontanters betydning i den kriminelle økonomi (bilag 1).

ECB anfører i sit høringsvar (pkt. 3.18), at virkningen af de aktuelle inflationsrater på penges købekraft er noget, som også bør tages i betragtning ved vurderingen af, hvorvidt den kontantforbudsgrænse, der foreslås i lovforslaget, står i et rimeligt forhold til det offentlige hensyn, der forfølges. Hertil skal det bemærkes, at selvom høj inflation gennem en række år kan udhule værdien af nominelle beløbsgrænser i lovgivningen, vurderes en markant udhuling af den foreslåede beløbsgrænse på 15.000 kr. ikke nært forestående. Grænsen vurderes ikke som en hindring for også i overskuelig fremtid at kunne foretage almindelige dagligdags indkøb med kontanter.

På baggrund af ovenstående er det vurderingen, at der er proportionalitet mellem den foreslåedes nedsættelse af kontantforbudsgrænsen fra 20.000 kr. til 15.000 kr. og formålet med loven.

ECBs hørings svar ændrer derfor ikke ved, at jeg vurderer, at vi med den foreslåede nedsættelse af kontantforbuddet har fundet den rette balance mellem at sikre, at kontanter fortsat kan anvendes som lovligt betalingsmiddel, og samtidig at styrke forebyggelsen af hvidvask og dermed bekæmpe kriminalitet mere generelt.

Med venlig hilsen

Morten Bødskov